

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din. za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inerturni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./L.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Stari idealisti...

Za našo organizacijo so nas zavidali in nas še danes zavidajo drugi stanovi, ki se niti z daleka ne morejo meriti z nami v tem pogledu. Le potom organizacije in svojega dela smo se povzpeli razmeroma v kratkem času kljub vsem možnim oviram do splošnega ugleda in uvaževanja v javnem življenju takorekoč iz nič. Z njeno pomočjo smo se na tudi gospodarsko osamosvojili na marsikaterem polju tako, da danes stočimo trdno in nepremagljivo ter v tem oziru prednjačimo tovarišem Hrvatoma in Srbom. Bili smo med vsemi stanovni prvci ki smo položili temelj svoji skupni organizaciji za celo državo.

Kakor pa ni pod božjim solncem ničesar popolnega, tako tudi ni popolna naša organizacija. To čutimo člani sami, še bolj pa čuti to vodstvo, ki ima več upoštevanja in pregleda v vsi stvari, kakor pa mi raztreseni zunaj do dežel. Zato je izpopolnjujemo od leta do leta kolikor in kakor moremo. Vsaka organizacija mora biti živ organizem, ki se razvija in napreduje z duhom časa. Če tega ne stori in obstane na mrtvi točki, potem je zaplana smrti.

Pri nas imamo vse polno organizacij, ki se donajajo s tem, da so stanovske ali strokovne. Čisto stanovskih ali strokovnih organizacij je pa bore malo. Zakaj politika je naša vedno pota in sredstva, da je upregla v svoj voz tudi stanovske in strokovne organizacije, ene več, druge manj. Kolikor je to koristilo njej t. j. politiki, prav toliko in še več je to škodovalo organizacijam samim. Zakaj stranke so bile že od nekdaj, tembolj so pa danes zelo nestalne, takorekoč od danes do jutri. Danes je lahko kaka stranka na vrhuncu svoje moči, jutri jo pa že polagajo v grob. Teza ne vidimo samo pri nas, ampak tudi po drugih kulturnih državah. Od tod izvira dandanes tako žalostno dejstvo, da so stanovske in strokovne organizacije političnim strankam le žoga s katero igrava v organizacijah, kjer si je pridobila politika vpliv uporablja in izrablja ta vpliv v svoje politične strankarske na-

mene. Tu je kaj bolezn, na kateri bolehalo danes druge stanovske organizacije še neprimerno bolj nego naša.

V stanovsko organizacijo spadajo vsi pripadniki dotičnega stanu, za katerega je ustvarjena. Politično mišljenje, katero se javno udejstvuje ne sme in ne more nikoli biti povod za absentacijo od stanovske organizacije. Tega se morajo zavzeti posamezniki in organizacije. Seveda pa mora biti vsak član toliko stanovsko zaveden, da to uvideva in da se manjšina prilagodi večini, kar pa ni tako težko, kakor se navadno misli. Vsak naj vidi v svojem tovarišu (ici) predvsem svojega stanovskega sobojevnika, ne pa političnega nasprotnika in se bode dalo kaj lahko premostiti tak prepad, ki je samo navidezno globok. Iščimo posamezniki in organizacija predvsem tiste niti, ki nas vežejo in spajajo ne pa onih, ki nas ločijo. Zakaj, če vsa znamenja ne varajo, pritisnilo bode na nas breme, da ga bomo imeli vsi dovolj nositi, če je še sedaj prelahko.

Med učitelstvom je toliko in tako širokih potov, da prav lahko pridemo skupaj pod eno streho brez razlike na politično mišljenje in tudi brez razlike na narodnost, kjer pride še ta v poštev. Le prave volje je treba. Če je to možno pri zdravnikih, zakaj ne bi bilo možno pri nas? Če celo niti časnikarjev ne loči politika, zakaj bi ločila učitelstvo?! Uverjen sem v dno duše da končno pride od tega, ker mora priti. Prisilile nas bodo razmere k temu koraku. Da ni že dosedaj prišlo do tega, nismo največ krivi mi, ampak je kriva v prvi vrsti politika in stranke, ki so nas razdvajale in izrabljale v svoje namene.

O parazitih našega stanu, ki uživajo sad našega dela in truda, morda izpogovorim drugič. Ni jih mnogo ampak tudi ti so — sramota našega stanu.

Lahko je biti član organizacije v normalnih in dobrih časih in jo gnotno podpirati. Prav tako ni težko voditi organizacije v takih časih. A kadar pridejo težki in trdi časi, ko mora človek paziti na vsak, tudi najmanjši znesek, kam bi ga

obrnil; kadar nosi član fizično in moralno breme, ki mu ga nalaga organizacija, takrat je seveda komodno in morda tudi koristno biti »divjak«. A možato to nikakor ni! Še težje je voditi organizacijo v časih »sedmih suhih krav«. Ko pritisnejo neznosne razmere na cel stan takrat je to Vsega je kriva le organizacija in samo organizacija. Devet desetih vidi samo v organizaciji — predvsem seveda v vodstvu — glavno krivdo za vse krivice in neuspehe. Tako je bilo že od nekdaj in tako je še v veliki večini meri danes, v dobi nezadovoljnosti, zabavljanja in lahkomiselnega kritiziranja.

Zato je treba ponovno in na ves glas povedati, da smo organizacija mi vsi in le njeno vodstvo samo predstavnik in tolmač naših želj, zahtev in pritožb na zunan in na merodajnih mestih. Tudi med nami se je namreč razpasla neka posebna pozna: komodnost v mišljenju in zanašanje na vodstvo organizacije. Marsikdo bi imenoval to razvado najbrže — duševno lenobo. Vodstvo organizacije naj misli na vse in za vse in seveda tudi dela za vse. Taki so navadno vsi tisti člani, kateri smatrajo da so storili svojo dolžnost napram organizaciji če so plačali organizacijski davek. Prijatelji, to je naravnost absurdno! Potem bi vodstvo ne bilo vodstvo ampak navaden tlačan organizaciji, in sicer še neplačan tlačan, za kar ga danes faktično mnogi smatrajo seveda nevede in nehote. Zakaj organizacijski davek niti ne krije faktičnih izdatkov za liste v sedanjih dražinskih razmerah.

Dandanes vsem ustreči le nemogoče! Zato ni čuda, če marsikomu ne ugaja naše stanovsko glasilo »Učit. Tovariš« v vseh posameznostih, ki naj bi bil zrcalo vsega našega dela in hotenja. Saj je naše stanovsko glasilo, ne pa revija, ki prinaša dolge in podrobne ocene celo manj važnih pojavov na polju naše beletristike, dasi je v časih morda tudi to umestno ravno sedaj, ko si knjig ne moremo kupovati. Tudi sem uverjen, da šolski odri vzamejo več prostora, kakor je potrebno in da bi tiste podrobne ocene mnogo bolj zblizale šolo in dom, če bi jih

prineslo dnevno časopisje, kamor pravzaprav spadajo. Bi vsaj širša javnost videla in vedela, da delamo in kaj delamo. Za nas zadostuje v tem oziru kratke notice v svrhu evidence in statistike.

Ampak prijatelji (ice)! »Učiteljski Tovariš« je naše stanovsko glasilo, ne pa glasilo urednika tov. Dimnika, ali pa katerega člana vodstva. Sedite in pišite, poročajte in pritožite se in si ustvarite tako glasilo, kakoršno hočete imeti. Uverjen sem, da bode potem urednik sam najbolj zadovoljen.* Pojmi in naziranja naj se krešejo, čistijo in izkristalizirajo.

Hren.

* O p o m b a: S stališčem tov. Hrena glede lista se v polnem obsegu zlagamo. Povedati pa moramo ob tej priliki sledeče: List boleha danes v prvi vrsti na prostoru, kar vzbuja zelo mnogo nejevolje, ogorčenja in zlih dopisov na urednika — dajte mu vsaj vsake 14 dni prilogo in dopisniki bodo zadovoljnejši in potolaženi; 2. list boleha na vztrajnih in požrtvovalnih dopisnikih, ki bi se hoteli opredeliti v stalni sotrudniški aparat, ki bi prevzeli določeno in časnikarsko funkcijo pri listu in bi se ne zanašali le na urednika — potem bi bilo mogoče na informativna poročila iz tujih držav, prosvetnega šolskega in stanovskega značaja, kar bi zelo dvignilo list; 3. list boleha s strani čitateljev na razumevanju časnikarske naloge uredništva. Premnogo jih je, ki danes pač znajo valiti vso krivdo vseh razmer in vsega slabega na list in na urednika, ki se spodtikajo ob malenkostne notice in notičice, ki so iz tega in tega vzroka prišle v list, ki danes na velika usta kritikujejo, a ne pišejo nič, ki niti ne prečitajo lista, a si dovoljujejo pri tem zelo lahkomiselno splošno kritiko o listu — nečejo pa videti ogromnega dela in žrtev, ki jih zahteva specijelno naš list, žrtev posameznikov, ki vlečejo voz za druge, ki smatrajo vodstvo organizacije celo za svoje plačane hlapce. Pro domo: Kultura je temelj vsemu našemu delu in hotenju; temelj kulturi je književnost — zato smo se potrudili ustreči že ponovno izraženi želji uč-

LISTEK.

Slovo.

(Rado Jurku, o. šol. nadz. v Prekmurju.)

Saj mir ni zunaj nas, mir mora imeti človek sam v sebi. In če ga nima sam v sebi, zastoj ga išče drugod.

A. Aškerc: »Izmajlov«.

Redke so vrste onih, žal tudi med nami redke, ki bi glede na prvi stavek gornjega aforizma lahko rekli o sebi: jaz sem tak! Hram, obzidan z drugim stavkom je poln in še vedno se polni; cele procesije silijo vanj! Mnogi, da mnogi silijo tja, a on, on, ki nas je zapustil in žel dopolnjevati mero dušnega miru, on ni bil nikdar tak. Imel je vedno mir v sebi, mir je vladal krog njega tudi v najbolj razburkanih časih. Rojen šolnik posvetil je vse svoje sile, sleherno minuto, edino le šoli.

In med nas na skrajni sever naše domovine, je prišel dopolniti dan svojega uspešnega dela.

Prekmurska šola! Bila si kakor negodno, življenja nezmožno dete takrat,

ko je prvič pogledal v tvoje prostore on. Delo je bilo silno težavno; dozdevno nepremagljive ovire so zastavljale prosvetno delo. On pa, rojen učitelj in vzgojitelj, začel je neustrašeno delovati. Imel je pa tudi preizvrstne sodelavce: mladeniška volja do dela in do stvari same, tovariške besede za one ki mu v začetku niso zapali, prijateljski nasvet za vsakogar. —

Danes, po tri in pol letnem neumornem in uspešnem delovanju gleda lahko s ponosom na svoje delo. Sadovi so prekrasni! Prekmurska šola spada v vrsto onih šol, ki so bile že dolga leta s skrbjo negovane. Ona ni več hram za raznarodovanje Panoncev, kar je še nedavno bila. Ona je vzgojiteljica in učiteljica; ona je nositeljica velike državne misli; ona je prava mati Slava vsem svojim otrokom. Kako ogromno delo v tako kratkem času!

To je delo našega tovariša in velezaslužnega okrajnega šolskega nadzornika, Rado Jurka, ki je stopil stalno v pokoj. —

Murskosoboško učiteljsko društvo mu je priredilo dne 4. marca t. l. v veliki dvorani hotela »Dobray« v Murski Soboti poslovnih večer. Dasi nam je vreme z vsemi silami kljubovalo zbralo se je k slovesu nad sedemdeset tovarišev in tova-

rišic; dokaz, da se ta večer ni poslavljalo od nas tov. okr. šolski nadzornik, ampak — oče!

Tov. Titan Ivan je v svojem lepem govoru očrtal plodnosno delovanje tov. nadzornika. On, kot Prekmurec-domačin vé posebno ceniti delo, ki ga je ustvaril slavljenc. Med govorom je tov. Titan izročil tov. nadzorniku diplomu častnega članstva za učiteljsko društvo v Murski Soboti. — Diploma je umetniško delo akademskega slikarja gosp. Viktorja Cotiča v Mariboru: Na knjigah kleči Vesna in poliva z modrostjo liste knjig; izmed listov poganjajo korenine, ki se razrastejo v tri lepe palme; troedini narod jugoslovenski!

Do dna srca ginjen se je tov. nadzornik zahvalil za izkazano mu hvaležnost, o kateri mu priča predvsem obilna udeležba na večeru, kakor za diplomu.

Vsi ostali govorniki, gimn. ravnatelj Lokar, tov. Kontler, notar Anton Koder ter tovarišica Ježovnikova so povdajali zasluge, ki si jih je stekel tov. nadz. Jurko na šolskem, kakor izvenšolskem polju za osamosvojitve Prekmurja. —

Poslovnih večer tov. nadz. Jurka nam ostane v neizbrisnem spominu. Bil je večer, šola in bodrilo nam vsem, ob-

enem prijateljski sestanek vseh dobro hotočih.

Tov. nadz. Jurku želimo iz dna srca, da zadovoljno preživi svoja leta — dal Bog, da bi njih število ne bilo majhno — ob vznožju zelenega Pohorja. — — — c.

DR. STANE RAPE:

Podmladek „Rdečega križa“.

(Konec.)

Vdahniti mladini idejo voditeljico, ki jo morda sama ne najde, pa se mi zdi prav tako težavno kot povzpeti se brez cepina in derezev v hudi zimni na strme planine. Mogoče je sicer oboje, a vsakdo, ki je že imel priliko delati med mladino v društvih mi bo priznal, da je dotičnik, ki bi bil zmožen vdahniti naraščajo idejo trajne vrednosti, pravi umetnik. Teh pa je bore malo.

In načela, ki jih zastopa »P. R. K.«? Brezdvoma so lepa in koristna, a prav tako gotovo so tudi za uspešno delo med mladino vsaj v tej obliki, neuporabna! Zopet smo tu zapadli nemu izmed elementarnih pedagoških pogreškov, ker se nismo ozirali niti na mlado otrokovo dušo, ki mora šele potem izkustva zaslužiti moč in resničnost teh pravil, niti na toliko opevano samodelavnost. Ne vstvarjajmo ponovno mrtvih katekizmov, kojim je ravno vsled njihove nerabno-